

Peter Kardjilov. The Cinematographic Activities of Charles Rider Noble and John Mackenzie in the Balkans (Volume One). Translated from Bulgarian – Ivelina Petrova. Publisher: Cambridge Scholars Publishing, Lady Stephenson Library, Newcastle upon Tyne, NE6 2PA, UK. 2020, 434 p. Illustrations including 220 photographs, 130 facsimiles, 30 drawings, 1 card
ISBN (10): 1-5275-4902-X, ISBN (13): 978-1-5275-4902-9.

ABSTRACT

The book is a documentary reconstruction, covering an early and relatively poorly researched period in the history of world cinema. It is the result of in-depth, detailed and long-term research. Through the skilful use of historical sources and the rich factual material found by the author in periodical and specialized press, trading film catalogues, archival documents, administrative protocols and memoirs, it follows (step by step) the path of the two British cinematographers, Charles Noble and John Mackenzie, in Bulgaria during the period 1903–1905; the fate of the short movies (“cinematograms”) they filmed, originally shown in London (Alhambra Hall and The Club of the Royal Society of London for the Improvement of Natural Knowledge), and subsequently in Western Europe, the United States and Bulgaria; the press reviews (comments) for those films reflecting the attitude of society towards them... Last but not least, the book reveals the symbiosis between the film production of the developed Western European states and the film distribution in the Balkan countries, the influence of British cinema industry on the later emergence and development of national film production in East Europe.

Contents: In the early 20th century, the American film producer, Charles Urban (1867–1942), who had founded his company in London, sent out two of his camera operators to the

Balkans. The Englishman, Charles Rider Noble (1854–1914), recreated moments from the uprising that had broken out in Macedonia (part of Turkey at that time) and filmed all over Bulgaria; the Scot, John Mackenzie (1861–1944), travelled through Croatia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Bulgaria and Romania... Thus, thanks to the two Britons, the first sequences of „living pictures” were filmed in the peninsula from 1903 to 1905. It is this under-researched period, when the history of Balkan cinema started, that Peter Kardjilov, D.Sc. has dealt with in his book. It has been examined in depth, diligently and in detail – in the first volume alone more than 570 sources of information are cited (newspaper reports, film catalogues, and archives)... In spite of that, the book is entertaining and is read in one go – like a crime novel. The unique scientific work is intended for film historians, early cinema researchers, film and TV archive experts, college and university lecturers and students. It is for everyone, irrespective of their age, who loves the „Seventh Art” and adores the secrets its early history still holds.

Notes: British Library Cataloguing in Publication Data. A catalogue record for this book is available from the British Library.

Петър Кърджилов. Кинематографическата дейтелност на Чарлс Райдър Нобъл и Джон Маккензи на Балканите (Том I). Превод от български – Ивелина Петрова. Научно издателство „Кеймбридж“, 2020, 434 с. (вкл. и 220 фотографии, 130 факсимилета, 30 рисунки, 1 карта). ISBN (10): 1-5275-4902-X, ISBN (13): 978-1-5275-4902-9

РЕЗЮМЕ

Книгата представлява документална реконструкция, обхваща ранен и сравнително слабо изследван период от историята на киното. Тя е плод на задълбочени, детайлни и дългогодишни проучвания. Посредством умелото използване на историческите извори и богатия фактологически материал, открити от автора в периодичния и специализирания печат, в рекламни филмови каталози, архивни документи и административни протоколи, в мемоари и лична кореспонденция, изданието проследява (крачка по крачка) пътя на Чарлс Нобъл и Джон Маккензи в България; съдбата на заснетите от тях кинокадри, показани първоначално в Лондон (театър „Алхамбра” и клуба на Кралското научно дружество), а след това и в Западна Европа, Щатите и България; отзивите в печата за тези филми, отразяващи отношението на обществото към тях... Не на последно място книгата разкрива симбиозата между кинопроизводството на развитите западно-европейски страни и филморазпространението в балканските държави, влиянието, което британското кино оказва върху по-сетнешното възникване и развитие на източно-европейските кинематографии.

Съдържание: В началото на ХХ век американският филмов продуцент Чарлс Ърбан, установил компанията си в Лондон, изпраща двама свои кинооператори на Балканите. Англичанинът Чарлс Райдър Нобъл пристига в България, където успява да реконструира мигове от Илинденското въстание, избухнало в Македония (тогава част от Османската империя), впоследствие снима из цялата страна. Шотландецът Джон Маккензи прекосява Хърватия, Черна гора, Босна и Херцеговина, Сърбия, България и Румъния... Така, благодарение на двамата британци, през 1903–1905 на полуострова биват осъществени първите поредици от „живи картини”. Тъкмо този слабо проучен досега

период, в който започва историята на балканското кино, е разгледан в книгата на д.н. Петър Кърджилов. Разгледан е задълбочено, добросъвестно, подробно – само в първия том са цитирани над 570 информационни източници... Научният труд е предназначен за киноисторици, изследователи на миналото на ранното кино, специалисти във филмови и телевизионни архиви, преподаватели в университети и колежи, студенти и ученици. Тя е за всички, независимо от възрастта им, обичащи седмото изкуство и загадките, които неговото начало все още крие.